

Egy huszonéves energiája és egy tizenéves játékossága bújik meg az előttem nyüzsgő és beszélő nőben. Alig lézeng pár ember a Szent István terem méltóságteljes sötétjében, de mindegyiküknek csillog a szeme, ahogyan a tompa fényben a vibráló előadót hallgatják. Még a libegő Csaba királyfi szobornak is megmoccan a szemöldöke a panón.

Magyarország vezető diszlexia kutatója és tehetség szakértője áll előttünk a **Valeo Art Egyesület**
ban a tehetség
című programjának köszönhetően.

Fókusz

Dr. Gyarmathy Éva biztosan a populáció azon 20-25 százalékába tartozik, akik tehetségesnek nevezhetők. Ezt abból gondolom, hogy elért tudományos eredményei mellett ötvenen felül tanult meg három, illetve négy labdával zsonglőrködni és tányért pörgetni, holott ezt addig sokan lehetetlennek tartották.

Vigyázz, ha túl jó vagy!

Az adottságokat, képességeket nem szabad összetéveszteni a tehetséggel – állítja Gyarmathy. Adottságai valószínűleg mindegyikünknek vannak, **a tehetség azonban független azoktól. Sőt.**

Gyakran a képességek és adottságok megléte nehezíti a tehetség kibontakozását, ugyanis azt gondolhatja a szerencsés illető, hogyha jobb adottságai vannak, akkor nem kell annyit dolgoznia, mint másnak. A matematika, a zene területén kiváló adottságokkal rendelkezők különösen veszélyben vannak, mert nagyon hamar eredményt érnek el, és nem harcolnak tovább.

Így lehet egy zseniális zenei képességekkel rendelkező ember a kétségkívül rangos MÁV zenekar örökös tagja, holott adottságai alapján megváltoztathatná a világot.

A tehetség definíciója szerint egyfajta **belső hajtóerő, ami nem hagyja nyugodni az embert.** Változásra és változtatásra irányuló természeti erő, ami mindenkiben megvan, de a tehetséges emberben olyan szintű, hogy nem azt nézi, mit lehet, vagy nem lehet megcsinálni, hanem azt, hogy hogyan lehet – mondja dr. Gyarmathy Éva. Amikor pedig elérte a lehetetlent, nem nyugszik, megnézi, milyen lehetőségei, kihívásai vannak még.

Azokról a gyerekekről és felnőttekről van szó, akik állandóan **idegesítő kérdéseket tesznek fel**, mindig megkérdőjelezzik a fennálló állapotokat, és olyasmit akarnak csinálni, amit nem lehet. Ha kék ceruzát kell elővenni, őket rögtön az érdeklő, világos, vagy sötétkéket.

Nem szabad összetéveszteni őket a legjobb átlaggal, akik a meglévő keretek között a legjobban teljesítenek. A tehetségesek azok, akik a kereteket folyton feszegetik.

A tehetség jellemzői:

- Szeretné tudni, hogyan működnek a dolgok
- Szokatlan kérdéseket tesz fel, akár butaságnak tűnőeket is
- Kitartóan megragad az őt érdeklő feladatnál
- Összefüggéseket talál ott is, ahol más nem – nagyon távoli asszociációkban gondolkodik, ezért gondolatmenete mások számára akár követhetetlen lehet
- Élénk a képzelete
- Ha valamit a fejébe vesz, azt meg is teszi
- Hatalmas tudás birtokában is gyerekké tud válni

Igazából minden óvodás ilyen, mert nincs tudása a világról, nem tudja a szabályokat. A tehetség viszont felnőtt korában is ilyen marad. Akár úgy is meg lehet határozni, hogy olyan

nagytudású egyén, aki **egy óvodás attitűdjével viszonyul az őt körülvevő világhoz.**

Például Philips úgy alkotta meg a képernyőt, hogy figyelte a búzamező ringását, amint apró pontokból összeáll. De bárki erre nem lenne képes, csak az, aki újszerűen tud rálátni a világra, és tudása is van ahhoz, hogy a látásmódjából valami értékeset kihozzon.

Kenjük be szalonnával!

Az iskola nem készült fel, és nem is készít fel a különleges elfogadására, holott az lenne a lényeg, hogy ezt a soha nem szunnyadó belső tüzet ne a társadalom ellenében, a felégetésére, hanem annak javára használják fel a tehetséges emberek.

A tehetség soha nem szunnyad, és nem is rejtőzködik, csak épp nem vesszük észre. **Amikor szunnyadni látszik, akkor is készül valamire**

– figyelmeztet dr. Gyarmathy Éva.

Az oktatási intézmények az átlagra vannak szabva, **próbálják addig tologatni az embereket, amíg beletalálnak a kockákba**. Így egyre kevesebben találják meg a helyüket, és még szerencsések vagyunk, ha ennek következményeként csak drogosok és alkoholisták lesznek a tehetséges emberek.

Ez nem jelenti, hogy minden alkoholista tehetséges, csak azt, hogy mivel nem találja a helyét, van benne egy belső feszültség, amit az alkoholban vagy más szerekben próbál levezetni. A tehetség ki fog bontakozni, és ha nem vagyunk résen, akkor nem a társadalom számára megfelelő irányban teszi.

Gyakorlás a tehetség anyja

A tehetség kibontakozásához idő kell, fejlődés és rengeteg gyakorlás. Átlagosan tíz év intenzív fejlődés alatt bontakozik ki a tehetség úgy, hogy **teljesítményt is fel tudjon mutatni**. Az intenzív fejlődés pedig nem jelenti, hogy folyton gyakorol a tehetséges ember, mert amikor pont nem azzal foglalkozik, amiben teljesíteni fog, akkor is gyakorol.

A világ megváltoztatásához ismerni kell a világot, tudásra van szükség, és annak megkérdőjelezésére.

Hogy miért kell megkérdőjelezni? Tudásunk a tizennyolc éves korunkig összeszedett előítéleteink összessége – mondta Einstein. Ez a tudás nem biztos, hogy helyes és mindörökké érvényes, de mi ezen előítéletek alapján alakítjuk az életünket a lehetek és a nem lehetek határán. Ha a tehetség ugyanabba az irányba haladna, mint a többiek, ugyanoda lyukadna ki, mint a tömeg, és sosem változtathatná meg a világot.

A tehetséggondozás nem arról kellene, hogy szóljon, hogy a jó képességű gyerekeket vizsgaeredményeik alapján összeválogatjuk és megtöltjük a fejüket tudással – hívja fel a figyelmet dr. Gyarmathy Éva.

Diszess társaság

Ha a normalitást a tipikus és kíváncsatos viselkedésként írjuk le, akkor a tehetség a nem tipikus, de kíváncsatos kategória. Nekik (jó esetben) közömbös az, hogy mások mit tartanak normálisnak. Ezért a tehetséges emberek **könnyen kapnak valamiféle diagnózist**.

Ha nem tudnak beilleszkedni, és nagyon konkrét gondolkodásúak, akkor **autisták** vagy Asperger-szindrómások.

Ha nem tudnak úgy megtanulni írni, olvasni, számolni, mint a többség, akkor **diszgráfiások, diszlexiások**

,
diszkalkuliások

. Náluk ugyanis a részleteket begyűjtő bal és az azokat rendszerező jobb agyfélteke közötti együttműködés más. Ennek köszönhetően újszerű lehet a látásmódjuk is.

Ha tele vannak energiával és izegnek, mozognak, akkor **hiperaktívak**.

Nagyon komoly kutatások bizonyítják, hogy a fenti "diszes" társaságból nagyon sokan tehetségesek. A megbélyegzésük hozhat jót és rosszat egyaránt tehetségük kibontakozása szempontjából. Ha a környezet különleges állapotként értékeli, akkor pozitív hatása is lehet, ám, ha betegségként, vagy szégyellnivaló jelenségként kezelik, akkor jöhet a **deviáns viselkedésben való megnyilvánulás**

.

Gróf Szécheny István mondta saját gyermeki énjéről, hogy hat-hét éves korában sehogyan sem tudták megtanítani írni-olvasni, szinte gróf trotli, azaz idétlen, ostoba gróf lett belőle.

A tehetséggondozás szempontjából az lenne a jó, ha az iskola és a pszichológia nem kockákba terelgetné a gyerekeket, hanem lehetőséget biztosítana arra, hogy mindenki megtalálja a helyét. A gyerekeket folyamatosan kihívások elé kell állítani, és lehetővé tenni a megmutatkozást.

Sportolóknak a versenyhelyzetet, színészeknek, előadóművésznek a fellépési lehetőséget, és aki mégis kockákat akar, annak matematika feladatokat.

A zsonglőrködés pedig senkinek sem árt.